

**ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS
PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2018 METŲ ATASKAITOS IR ŠILALĖS
RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2017 METŲ
ATASKAITOS**

2019 m. vasario 21 d. Nr. T1-62
Šilalė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimo Nr. 606 „Dėl Savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos teikimo tvarkos“ 1.1 papunkčiu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. kovo 2 d. įsakymo Nr. V-292 „Dėl Savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos formos patvirtinimo“ 2 punktu, Šilalės rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a :**

1. Patvirtinti pridedamas:

1.1. Šilalės rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2018 metų ataskaitą (1 priedas);

1.2. Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 metų ataskaitą (2 priedas).

2. Paskelbti informaciją apie šį sprendimą vietinėje spaudoje, o visą sprendimą – Šilalės rajono savivaldybės interneto svetainėje www.silale.lt.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos skyriui (H. Manto g. 37, 92236 Klaipėda) arba Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams (Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo paskelbimo dienos.

Savivaldybės meras

Jonas Gudauskas

PATVIRTINTA
Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2019 m. vasario 21 d. sprendimu
Nr. T1-62
1 priedas

ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2018 METŲ ATASKAITA

I SKYRIUS

BENDRA INFORMACIJA APIE SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ SVEIKATOS BŪKLĘ

Informacija apie savivaldybės gyventojų sveikatos būklę pateikiama Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje.

II SKYRIUS

SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJOMS VYKDYTI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA

PIRMASIS SKIRSNIS VEIKSNIŲ APŽVALGA

Veiksnių pavadinimas	Poveikis	Pasiūlymai (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, savivaldybės tarybai)
1	2	3
Išoriniai veiksniai		
Priimti visuomenės sveikatos priežiūrą reguliuojantys ir reglamentuojantys teisės aktai	Tolygesnis ir aiškesnis finansavimas bei savalaikis veiklos planavimas, platesnis prevencinių sveikatos priežiūros paslaugų spektras ir geresnis jų prieinamumas, didėjantis gyventojų informuotumas visuomenės sveikatos klausimais, vykdoma mokinių sveikatos stebėseną, formuojami sveiko gyvenimo būdo įpročiai	
Gerėjantis tarpžinybinis, tarpsektorinis, tarpinstitucinis bendradarbiavimas	Sklandesnė visuomenės sveikatos priežiūros veiklos koordinacija, didėjanti visuomenės sveikatos svarba bei kitų sektorių indėlis į visuomenės sveikatos stiprinimą	Organizuoti daugiau susirinkimų, diskusijų, konferencijų, kuriose dalyvautų kitų žinybų, sektorių ir institucijų atstovai
Nepakankamas dėmesys sveikatos ugdymui mokyklose, nepakankamai reglamentuota visuomenės sveikatos specialistų ugdymo veikla	Sveikatos mokymas mokyklose nepakankamai efektyvus, nes vykdomas kaip popamokinė veikla	Sveikatos mokymą įtraukti į mokymo programas, skirti kontaktines valandas Tobulinti teisinį visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų reglamentavimą
Nėra teisės aktų,	Negalima užtikrinti kokybiško paslaugų	Siūloma parengti

reglamentuojančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų nomenklatūrą, paslaugų teikimo aprašymą, trūksta visuomenės sveikatos priežiūros veiklai metodikų, kurios būtų pagrįstos mokslu ir praktika	teikimo savivaldybėje	moksliniais tyrimais pagrįstas metodikas ir priemonės bei aiškiai apibrėžtą paslaugų katalogą ir įkainius
Administracinė našta	Neplanuotos skubios užduotys, pertekliniai informaciniai įpareigojimai dėl ataskaitų dažnumo, informacijos turinio, pateikimo terminų. Ataskaitų dubliavimasis.	Parengti vieningą ataskaitos formą, kurioje būtų tik reikalingiausi duomenys, visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo rodikliai, aiškiai apibrėžtos jų sąvokos
Nepalanki socialinė ir ekonominė situacija, dideli skirtumai tarp atskirų socialinių grupių, nedarbas, piktnaudžiavimas alkoholiniais gėrimais, gyventojų senėjimas	Neigiamai veikia gyventojų sveikatą ir jų emocinę būklę, didina sveikatos netolygumus	Skatinti užimtumo ir sveikatos stiprinimo iniciatyvas, keisti pašalpų skyrimo politiką, plėtoti socialinę reklamą, skatinančią sveiką gyvenseną ir blavių gyvenimo būdą
Neefektyviai funkcionuojanti vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema	Įdiegta Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema dirba su trūkumais ir neužtikrina mokyklinio amžiaus asmenų sveikatos būklės stebėsenos. Ne visi duomenys susieti su poliklinikų duomenų bazėmis	Užtikrinti sistemos patikimą veikimą, pašalinti pastebėtus trūkumus
Nepakankamas kitų sektorių indėlis į visuomenės sveikatos priežiūrą	Nesuderinti valstybinių įstaigų veiksmai	Siūloma rengti konkrečias tarpžinybinio bendradarbiavimo visuomenės sveikatos srityje programas ir priemones
Bendradarbiavimo tarp asmens ir visuomenės sveikatos įstaigų reglamentavimo nebuvimas	Neužtikrinta ankstyva rizikos veiksnių nustatymo korekcija. Dideli gydytojų darbo krūviai	Teisiškai reglamentuoti bendradarbiavimą tarp asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų (gyventojų siuntimo tvarka, duomenų mainai, kt.)
Valstybinių sveikatos stiprinimo programų, finansuojamų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų plėtra	Efektyvesnis lėšų naudojimas ir valdymas, inicijuojamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas tarp visuomenės sveikatos biurų ir pirminės sveikatos priežiūros centrų, sudaromos sąlygos didesnei visuomenės daliai gauti vykdomų programų naudą	Tvirtinant naujas prevencines programas skirti finansavimą joms vykdyti

Vidiniai veiksniai		
Nepakankamas visuomenės sveikatos stiprinimo svarbos suvokimas, asmeninės gyventojų atsakomybės už savo sveikatą nebuvimas, nesveikas gyvenimo būdas	Gyventojai nėra ekonomiškai skatinami sveikiau gyventi. Didėjančios gydymo išlaidos. Nepakankama organizacijų, dalyvaujančių visuomenės sveikatos rėmimo specialiojoje programoje, sveikatinimo veikla. Didelis sergamumas širdies ir kraujagyslių ligomis, cukriniu diabetu	Sukurti sveikatos draudimo mechanizmą, motyvuojantį sveikai gyventi. Plėtoti profilaktines sveikatos priežiūros paslaugas, plačiau taikyti tikslines visuomenės sveikatos stiprinimo priemones. Įteisinti asmens atsakomybę už savo sveikatos žalojimą, neatsisakant žalingų įpročių ar nevykdant gydytojo rekomendacijų
Šilalės rajono savivaldybės tarybos ir Šilalės rajono administracijos teisės aktai užtikrina Biuro veiklą, plėtrą ir projektų įgyvendinimą	Numatytas bendradarbiavimas su vietos Savivaldybės administracija, įstaigomis, NVO vykdant prevencines veiklas, priimant optimalius sprendimus	
Aktyvi savivaldybės administracijos, bendruomenės sveikatos tarybos, komisijų veikla	Didėjanti visuomenės sveikatos svarba, kitų sektorių specialistai priimdami sprendimus atsižvelgia į gyventojų sveikatos rodiklius ir rekomendacijas	Organizuoti daugiau susirinkimų, diskusijų, konferencijų, kuriose dalyvautų kitų žinybų, sektorių ir institucijų atstovai
Sukurta darbo organizavimo sistema su rizikos grupės asmenimis/pacientais	Didėja besigydančių nuo priklausomybės nuo alkoholio asmenų skaičius, didėja pasitikrinusių dėl tuberkuliozės asmenų skaičius, didėja gyventojų sąmoningumas vykdant Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo tvarkos aprašą	Organizuoti daugiau susitikimų, diskusijų dėl programų įgyvendinimo gerinimo

ANTRASIS SKIRSNIS
INFORMACIJA APIE VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJAS
SAVIVALDYBĖJE VYKdančIAS ĮSTAIGAS IR SPECIALISTUS

Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, įstaigos kodas 301523693, įsteigtas Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. T1-292 „Dėl biudžetinės įstaigos steigimo“. Įstaiga įregistruota juridinių asmenų registre 2008 m. sausio 16 d.

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistai	Patvirtintų pareigybių skaičius	Užimtų pareigybių skaičius	Fizinių asmenų pagal amžiaus grupes skaičius			
				Iki 44 metų amžiaus	45–54 metų amžiaus	Daugiau nei 54 metų amžiaus	Iš viso
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdančys specialistai*:	10,5	10,5	5	7	1	13
1.1.	Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, vykdančias visuomenės sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas;	6,5	6,5	1	7	1	9
1.2.	Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialistas;	1	1	1	-	-	1
1.3.	Visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas;	2	2	2	-	-	2
1.4.	Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas.	1	1	1	-	-	1
2.	Savarankiška visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdančys specialistai *	-	-	-	-	-	-

* Pateikiami duomenys apie visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdančius visuomenės sveikatos priežiūros specialistus konkrečioje savivaldybės teritorijoje.

TREČIASIS SKIRSNIS
SAVIVALDYBĖS INFORMACIJA APIE 2018-TŪJŲ METŲ SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ
ĮGYVENDINIMO TIKSLUS, UŽDAVINIUS BEI PRIEMONĖS

(tūkst. Eur)

Tikslo, uždavinio, priemonės kodas	Tikslo, uždavinio, priemonės pavadinimas	Finansavimo šaltiniai	Patvirtinti (patikslinti) 2018-ųjų metų asignavimai				Panaudoti 2018-ųjų metų asignavimai				Panaudojimo procentas
			iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			
				išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti	
				iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Tikslas: Užtikrinti efektyvią ir modernią sveikatos apsaugą Šilalės rajono savivaldybėje		11,4	11,4	0,0	0,0	11,4	11,4	0,0	0,0	100
1.1.	Uždavinys: Formuoti visuomenės sveikos gyvensenos nuostatas ir ugdyti gyvenimo įgūdžius		11,4	11,4	0,0	0,0	11,4	11,4	0,0	0,0	100
1.1.1.	Priemonė: Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos įgyvendinimas	1.1.2	11,0	11,0	0,0	0,0	11,0	11,0	0,0	0,0	100
1.1.2.	Priemonė: Šilalės rajono savivaldybės triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių plano vykdymas	1.1.3	0,4	0,4	0,0	0,0	0,4	0,4	0,0	0,0	100
3.	Tikslas: Stiprinti ir kryptingai plėtoti visuomenės sveikatos priežiūros veiklą		63,0	63,0	28,2	0,0	60,0	60,0	28,0	0,0	95
3.1.	Uždavinys: Užtikrinti Šilalės rajono visuomenės sveikatos biuro veiklą		63,0	63,0	28,2	0,0	60,0	60,0	28,0	0,0	95
3.1.1	Priemonė: Visuomenės sveikatos biuro išlaikymo užtikrinimas	1.1.3	56,0	56,0	28,2	0,0	53,0	53,0	28,0	0,0	95
3.1.2.	Sukurti darbo organizavimo sistemą su rizikos grupės asmenimis	1.1.3	7,0	7,0	0,0	0,0	7,0	7,0	0,0	0,0	100
1.	Tikslas: Užtikrinti efektyvų valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų vykdymą		118,0	118,0	76,0	0,0	118,0	118,0	76,0	0,0	100

1.1.	Uždavinys: Efektyviai organizuoti Savivaldybės administracijos darbą vykdant Savivaldybei teisės aktais priskirtas valstybės funkcijas		118,0	118,0	76,0	0,0	118,0	118,0	76,0	0,0	100
1.1.17.	Priemonė: Savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimas ir stebėseną	1.1.1	36,0	36,0	23,0	0,0	36,0	36,0	23,0	0,0	100
1.1.18	Priemonė: Mokinių visuomenės sveikatos priežiūros užtikrinimas	1.1.1	82,0	82,0	53,0	0,0	82,0	82,0	53,0	0,0	100
	1. Iš viso savivaldybės biudžetas		220,4	220,4	104,2	0,0	217,4	217,4	104,0	0,0	99
	iš jo:		192,4	192,4	104,2	0,0	189,4	189,4	104,0	0,0	98
	1.1. bendrojo finansavimo lėšos										
	1.1.1. valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	1.1.1	118,0	118,0	76,0	0,0	118,0	118,0	76,0	0,0	100
	1.1.2. Visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa	1.1.2	11,0	11,0	0,0	0,0	11,0	11,0	0,0	0,0	100
	1.1.3. kitos savivaldybės biudžeto lėšos	1.1.3	63,4	63,4	28,2	0,0	60,4	60,4	28,0	0,0	95
	1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos		28,00	28,00	0,0	0,0	28,00	28,00	0,0	0,0	100
	2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)		21,00	21,00	0,0	0,0	21,00	21,00	0,0	0,0	100
	Iš viso (1+2)		241,4	241,4	104,2	0,0	238,4	238,4	104,2	0,0	99

Paaiškinimai:

1. (n) – ataskaitiniai metai.
2. Skiltyje „Tikslo, uždavinio, priemonės kodas“ įrašomi programos tikslų, uždavinių ir priemonių kodai iš Savivaldybės strateginio veiklos plano.
3. Skiltyje „Tikslo, uždavinio, priemonės pavadinimas“ įrašomi programos tikslų, uždavinių ir priemonių pavadinimai iš Savivaldybės strateginio veiklos plano.
4. Nurodant asignavimus pagal šaltinius:
  - 4.1. Eilutėje „1. Iš viso savivaldybės biudžetas“ nurodomi asignavimai iš savivaldybės biudžeto, t. y. įstatymu nustatyti asignavimai asignavimų valdytojui visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti;
  - 4.2. Eilutėse „1.1. bendrojo finansavimo lėšos“ ir „1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos“ lėšas nurodo Europos Sąjungos finansinę paramą administruojančios institucijos ir naudojančios (techninės paramos lėšas) institucijos;
  - 4.3. eilutėje „2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)“ lėšas nurodo institucijos, kurios gauna lėšų iš paramą administruojančių institucijų arba tiesiogiai iš Europos Sąjungos institucijų vykdomiems projektams finansuoti (dėl kurių pasirašytos sutartys, priimti sprendimai dėl lėšų skyrimo) ir kitų teisėtai gautų lėšų.

5. Jeigu 2018 -taisiais metais asignavimų panaudota mažiau ar daugiau, nei patvirtinta (patikslinta), nurodomos susidariusių skirtumų priežastys. **Visuomenės sveikatos biuras planavo surinkti iš gyventojų už Privalomuosius mokymus 15 tūkst. Eur., o surinko – 12 tūkst. Eur., todėl buvo panaudota mažiau nei patvirtinta.**

KETVIRTASIS SKIRSNIS

BENDRADARBIAVIMAS VYKDANT VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLĄ SAVIVALDYBĖJE

Nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas sveikatinimo veikloje priimant su visuomenės sveikata susijusius sprendimus	Ūkio subjektų indėlis į visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje	Kitų sektorių įstaigų ir institucijų indėlis į visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje
Sporto klubas „Jūra“ dalyvavo sveikatinimo veikloje, organizavo fizinio aktyvumo renginius	Šilalės policijos komisariatas nukreipė asmenis į privalomuosius mokymus apie alkoholio ir narkotikų žalą sveikatai, dalyvavo sveikatinimo projektuose, darbo grupėse	VTAS atrinko socialinės rizikos asmenis dalyvauti psichologų užsiėmimuose ir individualiose konsultacijose, specialistai dalyvavo Biuro organizuojamuose kvalifikacijos kėlimo seminaruose, pasitarimuose
Šilalės krašto neįgaliųjų sąjunga dalyvavo įvairiuose sveikatinimo projektuose, sukviėt narius į sveikatinimo renginius, paskaitas, skleidė informaciją apie sveiką gyvenseną, profilaktines programas ir kitas su sveikatinimu susijusias sritis. Dalyvavo Bendruomenės sveikatos tarybos veikloje, teikė pasiūlymus dėl sveikatinimo veiklos įgyvendinimo	Šilalės rajono mokyklos aktyviai dalyvavo įvairiuose sveikatinimo projektuose (Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos bei bendruomenių projektuose), dalyvavo tyrimuose, sukviėt tėvus, mokytojus, mokinius į Biuro organizuojamas paskaitas, skyrė nemokamai patalpas. Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazija, Simono Gaudėšiaus gimnazija, Kvedarnos Kazimiero Jauniaus gimnazija, Obelyno pagrindinė mokykla skyrė salę Visuomenės sveikatos biuro užsiėmimams vykdyti	Seniūnijų socialiniai darbuotojai užtikrino soc. rizikos šeimų dalyvavimą psichologo užsiėmimuose, individualiose konsultacijose; Sukviėt gyventojus į sveikatinimo renginius, skyrė nemokamai patalpas; Bendradarbiavo organizuojant specializuotą pagalbą asmenims, turintiems priklausomybę nuo alkoholio; Bendradarbiavo organizuojant profilaktinius sveikatos patikrinimus dėl tuberkuliozės ir organizavo asmenų atvykimą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą. Dalyvavo Biuro organizuojamuose seminaruose, mokymuose
VŠĮ „Azzara“ vykdė moterų sveikatos patikrą dėl krūties vėžio, teikė informaciją apie veiklos rezultatus	Klaipėdos apygardos probacijos tarnyba nukreipė elgesio problemų turinčius bei smurtaujančius asmenis dalyvauti Visuomenės sveikatos biuro elgesio pataisos programos užsiėmimuose, bendradarbiavo vykdant Priklausomybės nuo alkoholio mažinimo programą	Švietimo, kultūros ir sporto skyrius bendradarbiavo organizuojant seminarus, renginius, tyrimus rajono ugdymo įstaigose, organizavo sporto šventes, koordinavo Neformaliojo vaikų švietimo programos įgyvendinimą, Vaikų ir jaunimo vasaros poilsio programas
Rajono bendruomenių atstovai sukviėt gyventojus į sveikatinimo renginius, paskaitas,	Šilalės švietimo pagalbos tarnyba bendradarbiavo organizuojant seminarus, kviečiant lektorius, išdavė	Turto valdymo ir ekonomikos skyrius svarstė ir aptarė licencijų prekiauti alkoholio ir tabako gaminiais

<p>skyrė patalpas, dalyvavo darbo grupėse, posėdžiuose, kur priėmė sprendimus, susijusius su visuomenės sveikata. Dalyvavo sveikatinimo projektuose, Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonėse</p>	<p>kvalifikacijos tobulinimo pažymėjimus, organizavo paskaitas Trečiojo amžiaus universitetui sveikatos stiprinimo srityje</p>	<p>išdavimo sąlygas</p>
<p>Lietuvos skautijos Šilalės savivaldybės skyrius dalyvavo Neformaliojo vaikų švietimo programos veikloje ir skatino vaikų ir jaunimo fizinį aktyvumą</p>	<p>Šilalės sporto mokykla skatino fizinį aktyvumą. Organizavo suaugusiųjų ir vaikų varžybas, dalyvavo olimpinuose festivaliuose. Organizavo ir vykdė „Mokinių sveikatinimo ir mokymo plaukti“ bei „Saugus ir aktyvus vandenyje“ programas, aerobikos užsiėmimus vandenyje</p>	<p>Savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyrius skatino ekologinį ūkininkavimą</p>
<p>Bendruomenės sveikatos taryba skirstė lėšas programos priemonėms įgyvendinti, nustatė programų priemonių prioritetines sritis, teikė pasiūlymus Savivaldybės administracijos direktoriui</p>	<p>Šilalės rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigos vykdė valstybines visuomenės sveikatos priežiūros programas, pacientus švietė įvairiomis sveikatinimo temomis. Vykdė Priklausomybės nuo alkoholio mažinimo tvarkos aprašą, Tuberkuliozės profilaktikos Šilalės rajone tvarkos aprašą bei Šilalės rajono širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo tvarkos aprašą</p>	<p>Savivaldybės gydytojas organizavo visuomenės sveikatos priežiūrą, dalyvavo įvairių komisijų, susijusių su visuomenės sveikata, darbe, organizavo Lietuvos sveikatos programos, valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje, numatė visuomenės sveikatos prioritetus, rengė ir derino teisės aktus, bendradarbiavo su Sveikatos apsaugos ministerija, Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centru, Narkotikų kontrolės departamentu, Valstybine visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba, Tauragės visuomenės sveikatos centru bei šio centro Šilalės skyriumi, Šilalės rajono valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, nevyriausybinėmis organizacijomis, teikė informaciją interneto svetainėje, vietinėje rajono spaudoje Šilalės rajono bendruomenei. Apie visuomenės sveikatos priežiūrą teikė informaciją atsakingoms institucijoms, padėjo suorganizuoti sveikatinimo seminarus, paskaitas, renginius</p>
<p>Asociacija „Anoniminių alkoholikų klubas „Vilties galia“ vykdė Priklausomybės nuo alkoholio mažinimo programą</p>	<p>VšĮ Šilalės rajono ligoninės specialistai konsultavo rizikos asmenis ir atliko krūtinės ląstos rentgenogramas, siekdami išaiškinti tuberkulioze sergančius bei nukreipė juos tolimesniam gydymui</p>	<p>Savivaldybės atstovas spaudai ir ryšiams su visuomene bei Komunikacijos ir informacinių technologijų skyriaus specialistai skleidė informaciją per žiniasklaidos priemones, informavo visuomenę apie visuomenės sveikatinimo renginius spaudoje ir Savivaldybės interneto svetainėje</p>

Sutrikusios psichikos žmonių bendrija dalyvavo sveikatinimo renginiuose, organizavo sveikatos stiprinimo renginius	UAB „Ambulansas“ Šilalės greitosios medicinos pagalbos stotis vežė socialinės rizikos asmenis į gydymo įstaigas dėl gydymo nuo priklausomybės alkoholiui ir patikrinti profilaktiškai dėl tuberkuliozės	Investicijų ir statybos skyrius vykdė, konsultavo, teikė metodinę pagalbą, rengė teisės aktus, susijusius su įvairiais projektais, vykdomais sveikatinimo veiklos srityje
Sporto ir sveikatingumo klubas „Olimpas“ dalyvavo Neformaliojo vaikų švietimo programos veikloje ir skatino fizinį aktyvumą bei sveiką gyvenseną	UAB „Medicina practica“ laboratorija bendradarbiavo su Visuomenės sveikatos biuru dėl multitestu dėl narkotinių medžiagų nustatymo šlapime atlikimo	Finansų skyrius bei Būhalterinės apskaitos skyrius derino klausimus dėl visuomenės sveikatos finansavimo, nagrinėjo visuomenės sveikatos programų finansines ataskaitas, rengė sąmatas
	Visuomenės sveikatos biuras dalyvavo darbo grupėse, komisijose, padėjo rengti teisės aktus, susijusius visuomenės sveikata, vykdė vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūrą, visuomenės sveikatos stiprinimą bei stebėseną. Vykde bei koordinavo Priklausomybės nuo alkoholio mažinimo tvarkos aprašą, Tuberkuliozės profilaktikos Šilalės rajone tvarkos aprašą bei Šilalės rajono širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo tvarkos aprašą. Dalyvavo Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis finansuojamame Šilalės rajono savivaldybių prevencijos projekte bei pradėjo įgyvendinti regiono projektą „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“ Nr. 08.4.2-ESFA-R-630 (projektas „Šilalės rajono gyventojų sveikatos stiprinimas ir sveikos gyvensenos ugdymas“)	Savivaldybės administracijos Teisės ir viešosios tvarkos skyriaus, Personalo ir ūkio skyriaus darbuotojai Savivaldybės gydytojui, asmens ir visuomenės sveikatos įstaigoms teikė pagalbą rengiant teisės aktus, susijusius su visuomenės sveikatos priežiūra
	Šilalės r. socialinių paslaugų namai ir Šilalės rajono savivaldybės pajūrio vaikų globos namai dalyvavo įvairiuose sveikatinimo projektuose, seminaruose, mokymuose sveikatinimo temomis	Savivaldybės sanitarijos inspektorius vykdė naminių gyvūnų priežiūros ir reguliavimo kontrolę, sanitarinės kontrolės objektų patikrą, siekdamas sustabdyti užkrečiamų ligų plitimą, rengė teisės aktus
	Tauragės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba dalyvavo įvairiuose sveikatinimo projektuose, vedė paskaitas, mokymus vaikams nelaimingų atsitikimų ir traumų prevencijos temomis	
	Šilalės kultūros centras skatino vaikų ir jaunimo kūrybiškumą, užimtumą, fizinį aktyvumą, dalyvavo	

	Neformaliojo vaikų švietimo programos veikloje. Skyrė patalpas rajono padaliniuose sveikatinimo veiklai vykdyti	
	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Šilalės skyrius bendradarbiaudamas su Biuru, organizavo specialistams sveikatinimo paskaitas	

III SKYRIUS

INFORMACIJA APIE VALSTYBINIŲ (VALSTYBĖS PERDUOTŲ SAVIVALDYBĖMS) VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ (VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ESANČIOSE IKIMOKYKLINIO UGDYMO, BENDROJO UGDYMO IR PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGOSE UGDOMŲ MOKINIŲ PAGAL IKIMOKYKLINIO, PRIEŠMOKYKLINIO, PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMAS, VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMAS, VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENA) SAVIVALDYBĖJE VYKDYMĄ

PIRMASIS SKIRSNIS
VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ESANČIOSE IKIMOKYKLINIO UGDYMO, BENDROJO UGDYMO IR PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGOSE UGDOMŲ MOKINIŲ PAGAL IKIMOKYKLINIO, PRIEŠMOKYKLINIO, PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMAS

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijaus reikšmė											
		Planas				Įvykdyta				Įvykdymo procentas			
		Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija		Stendai, plakatai (vnt.)	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija		Stendai, plakatai (vnt.)	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija		Stendai, plakatai (vnt.)
TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)		TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)			TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Mokinių visuomenės sveikatos priežiūra													
1.	Informavimo veiksmai, iš viso (1.1–1.2):	7790	1	19	96	11932	1	9	120	153	100	47	125
1.1	Skirti mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai, iš viso: (1.1.1–1.1.9)	1770	1	7	24	2819	1	4	31	159	100	57	129
1.1.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	400	-	1	5	535	-	1	9	134	-	100	180

1.1.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	100	-	2	5	306	-	2	5	306	-	100	100
1.1.3.	Fizinis aktyvumas	400	-	2	2	455	-	-	2	114	-	-	100
1.1.4.	Psichikos sveikata (smurto, patyčių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.1.5.	Aplinkos sveikata	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
1.1.6.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	320	1	1	6	713	1	1	6	223	100	100	100
1.1.7.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	400	-	1	3	414	-	-	3	104	-	-	100
1.1.8.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	150	-	-	3	396	-	-	3	264	-	-	100
1.1.9.	Kitos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.	Skirti mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai (1.2.1–1.2.14)	6020	-	12	72	9113	-	5	89	151	-	42	124
1.2.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	900	-	1	10	1780	-	1	15	198	-	100	150
1.2.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	900	-	1	9	926	-	2	8	103	-	200	89
1.2.3.	Fizinis aktyvumas	2000	-	2	2	1632	-	-	3	82	-	-	150
1.2.4.	Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	120	-	-	5	326	-	-	9	272	-	-	180
1.2.5.	Aplinkos sveikata	-	-	-	-	644	-	1	7	-	-	-	-

1.2.6.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	300	-	-	8	412	-	-	11	137	-	-	138
1.2.7.	Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	400	-	-	5	312	-	-	3	78	-	-	60
1.2.8.	Tuberkuliozės profilaktika	50	-	-	5	89	-	-	9	178	-	-	180
1.2.9.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	700	-	1	11	1791	-	1	9	256	-	100	82
1.2.10.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	300	-	8	3	401	-	-	3	134	-	-	100
1.2.11.	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	150	-	-	8	372	-	-	7	248	-	-	88
1.2.12.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	200	-	-	6	335	-	-	5	168	-	-	83
1.2.13.	Onkologinių ligų profilaktika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.14.	Kitos	-	-	-	-	93	-	-	-	-	-	-	-
2.	Mokyklų, įsitraukusių į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, dalis (proc.)	25				25				100			
3.	Suteiktų individualių konsultavimo paslaugų skaičius mokyklos bendruomenei (vnt.):	4395				4061				92			
3.1.	Skirtų mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai, iš viso: (3.1.1–3.1.3)	495				424				86			
3.1.1.	mokiniams	300				236				79			
3.1.2.	mokinių tėvams	140				152				109			

3.1.3.	mokyklų darbuotojams	55	36	66
3.2.	Skirtų mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai (3.2.1–3.2.3)	3900	3191	82
3.2.1.	mokiniams	3000	1944	65
3.2.2.	mokinių tėvams	700	1007	144
3.2.3.	mokyklų darbuotojams	200	240	120
4.	Įvertintų mokinių profilaktinių patikrinimų pažymų skaičius (proc.):	99	94	95
4.1.	įvertintų mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, profilaktinių patikrinimų pažymų skaičius (proc.)	100	100	100
4.2.	įvertintų mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, profilaktinių patikrinimų pažymų skaičius (proc.)	99	92	93
5.	Suteiktų pirmos pagalbos veiksnių mokiniams skaičius (1000 mokinių, vnt.):	190	200	105
5.1.	mokiniams, ugdomiems pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas (1000 mokinių, vnt.)	50	44	88
5.2.	mokiniams, ugdomiems pagal pradinio, pagrindinio	140	156	111

	ir vidurinio ugdymo programos (1000 mokinių, vnt.)			
6.	Suteiktų gydytojo rekomendacijų įgyvendinimo veiksmų mokiniams skaičius (1000 mokinių, vnt.):	-	-	-
6.1.	mokiniam, ugdomiems pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos (1000 mokinių, vnt.)	-	-	-
6.2.	mokiniam, ugdomiems pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos (1000 mokinių, vnt.)	-	-	-
7.	Mokinių patikrų dėl asmens higienos, pedikuliozės skaičius (1000 mokinių, vnt.):	3500	3330	95
7.1.	mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos, patikrų skaičius (1000 mokinių, vnt.)	2100	1981	94
7.2.	mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos, patikrų skaičius (1000 mokinių, vnt.)	1400	1349	96

ANTRASIS SKIRSNIS
INFORMACIJA APIE MOKINIŲ IR VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTŲ SKAIČIŲ

Eil. Nr.	Gyvenamoji vietovė*	Mokyklų skaičius	Mokinių** skaičius		Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pareigybių skaičius	Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasiskirstymas pagal užimtą pareigybę		Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų išsilavinimas (kvalifikacija)	
			ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas	ugdomų pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas		1 ir daugiau	iki 1	Visuomenės sveikatos specialistai	Specialistai su įgytomis teisėmis
1	2	3	4	5	6	7	8	7	8
1.	Miesto	3+1	355	1230	2	2	-	2	-
2.	Kaimo	8	379	1418	4,5	4	2	1	5
3.	Iš viso (1. + 2.):	12	734	2648	6,55	6	3	3	5

* Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymą.

** Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenys (savivaldybės Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro n-tųjų metų įsakymo „Dėl žinybinės statistikos“ nustatyta tvarka Švietimo informacinių technologijų centrui pateikti duomenys).

TREČIASIS SKIRSNIS
VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJOS: VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMAS IR STEBĖSENA

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijaus reikšmė											
		Planas				Įvykdyta				Įvykdymo procentas			
		Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija		Stendai, plakatai (vnt.)	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija		Stendai, plakatai (vnt.)	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) dalyvių skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija		Stendai, plakatai (vnt.)
TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)		TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)			TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Visuomenės sveikatos stiprinimas													
8.	Informavimo veiksmai, iš viso: (8.1–8.14)	4330	-	22	10	8742	-	64	28	202	-	291	280
8.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	300	-	5	2	1347	-	15	7	449	-	300	350
8.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	90	-	2	1	125	-	5	2	139	-	250	200
8.3.	Fizinis aktyvumas	3000	-	5	-	4889	-	2	2	163	-	40	-
8.4.	Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	400	-	2	1	1687	-	13	6	422	-	650	600
8.5.	Aplinkos sveikata	-	-	1	-	48	-	8	-	-	-	800	-
8.6.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo	80	-	1	1	84	-	1	1	105	-	100	100

	prevencija												
8.7.	Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	20	-	1	-	26	-	2	-	130	-	200	-
8.8.	Tuberkuliozės profilaktika	80	-	1	1	72	-	1	1	90	-	100	100
8.9.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	80	-	1	1	63	-	6	1	79	-	600	100
8.10.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.11.	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	100	-	2	2	284	-	7	5	284	-	350	250
8.12.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	100	-	-	1	60	-	3	2	60	-	-	200
8.13.	Onkologinių ligų profilaktika	80	-	1	-	57	-	1	1	71	-	100	-
8.14.	Kitos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programą baigusią rizikos grupės asmenų skaičius (vnt.)	6				6				100			
Visuomenės sveikatos stebėseną													
10.	Savivaldybės stebėtų visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių, nurodytų Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų, patvirtintų LR SAM 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ 5 punkte, skaičius (vnt.)	51				51				100			

IV SKYRIUS
INFORMACIJA APIE SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO
SPECIALIAJĄ PROGRAMĄ

PIRMASIS SKIRSNIS
SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS
PROGRAMOS LĖŠOS

(tūkst. Eur)

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų šaltiniai	Surinkta lėšų
1.	Savivaldybės biudžeto lėšos	–
2.	Savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos	11,0
3.	Savanoriškos fizinių ir juridinių asmenų įmokos	–
4.	Kitos lėšos	–
5.	Lėšų likutis ataskaitinių biudžetinių metų pradžioje	–
	Iš viso:	11,0

ANTRASIS SKIRSNIS
SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS
PROGRAMOS LĖŠOMIS ĮGYVENDINTOS PRIEMONĖS

(tūkst. Eur)

Eil. Nr.	Programos / priemonės poveikio sritis	Vykdytų savivaldybės visuomenės sveikatos programų, priemonių skaičius	Skirta lėšų	Panaudota lėšų
1	2	3	4	5
1. Savivaldybės kompleksinės programos				
2.1.	Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija	10	3,00	3,00
2.2	Užkrečiamųjų ligų prevencija ir kontrolė	1	0,40	0,40
2.5	Sveikos mitybos skatinimas ir nutukimo prevencija	2	1,20	1,20
2.6	Fizinio aktyvumo skatinimas	5	1,40	1,40
2.7	Lytinė sveikata	1	0,40	0,40
2.8	Nelaimingų atsitikimų ir traumų (tarp jų ir pirmos pagalbos teikimo) prevencija	2	0,50	0,50
2.9	Psichikos sveikatos stiprinimo, savižudybių ir smurto prevencija	3	1,50	1,50
2.11	Kitos sritys (prevencinė medicina)	1	0,90	0,90
2. Savivaldybės strateginio veiklos plano priemonės				
2.3	Aplinkos sveikata (triukšmo prevencija, geriamo vandens, maudyklų vandens stebėseną)	2	0,60	0,60
3. Bendruomenių vykdytų programų / priemonių rėmimas				
2.6	Fizinio aktyvumo skatinimas	2	0,50	0,50
2.1	Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija	1	0,20	0,20
2.9.	Psichikos sveikatos stiprinimo, savižudybių ir smurto prevencija	1	0,40	0,40
4. Kita				
		Iš viso lėšų:	11,0	11,0

Paiškinimai: 1. Skiltyje „Eil. Nr.“ įrašyti lentelėje pateikiamų duomenų eilės numerį.

2. Skiltyje „Programos / priemonės poveikio sritis“ įrašyti savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšomis ataskaitiniais metais finansuotų programų / priemonių poveikio sritis:

2.1. Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija;

- 2.2. Užkrečiamųjų ligų prevencija ir kontrolė;
  - 2.3. Aplinkos sveikata (triukšmo prevencija, geriamojo vandens, maudyklų vandens stebėseną);
  - 2.4. Burnos higiena ir sveikata;
  - 2.5. Sveikos mitybos skatinimas ir nutukimo prevencija;
  - 2.6. Fizinio aktyvumo skatinimas;
  - 2.7. Lytinė sveikata;
  - 2.8. Nelaimingų atsitikimų ir traumų (tarp jų ir pirmosios pagalbos teikimo) prevencija;
  - 2.9. Psichikos sveikatos stiprinimo, savižudybių ir smurto prevencija;
  - 2.10. Visuomenės sveikatos stebėseną;
  - 2.11. Kitos sritys.
3. Skiltyje „Vykdytų savivaldybės visuomenės sveikatos programų, priemonių skaičius“ įrašyti ataskaitiniais biudžetiniais metais vykdytų:
    - 3.1. savivaldybės visuomenės sveikatos kompleksinių programų skaičių pagal poveikio sritis;
    - 3.2. savivaldybės strateginio veiklos plano priemonių skaičių;
    - 3.3. savivaldybės bendruomenių vykdytų programų, priemonių skaičių;
    - 3.4. kitų programų, priemonių, nepriskirtinų išvardytoms 1, 2 ir 3 eilutėse, skaičius.
  4. Skiltyje „Skirta lėšų“ įrašyti Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšas, ataskaitiniais biudžetiniais metais skirtas atitinkamoms savivaldybės visuomenės sveikatos programų, priemonių sritims.
  5. Skiltyje „Panaudota lėšų“ įrašyti Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšas, faktiškai panaudotas atitinkamoms savivaldybės visuomenės sveikatos programų, priemonių sritims įgyvendinti per ataskaitinius biudžetinius metus.
  6. Eilutėje „Iš viso lėšų“ įrašyti Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų, skirtų ir panaudotų savivaldybės visuomenės sveikatos programoms, priemonėms įgyvendinti ataskaitiniais biudžetiniais metais, sumas.
-

PATVIRTINTA
Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2019 m. vasario 21 d. sprendimu
Nr. T1-62
2 priedas

**ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS
STEBĖSENOS**

2017 METŲ ATASKAITA

2018 m.

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. BENDROJI DALIS PAGRINDINIŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS („ŠVIESOFORAS“).....	4
2. SPECIALIOJI DALIS ATRINKTŲ RODIKLIŲ DETALI ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS.....	12
2.1 ŠILALĖS RAJONO GYVENTOJŲ MIRTINGUMAS DĖL SAVIŽUDYBIŲ.....	12
2.2. ŠILALĖS RAJONO GYVENTOJŲ SERGAMUMAS TUBERKULIOZE.....	16
2.3 MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ, NESIMOKANČIŲ MOKYKLOSE SKAIČIUS ŠILALĖS RAJONE	18
IŠVADOS.....	20
REKOMENDACIJOS.....	21

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones; taip pat vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Ataskaitoje pateikiami ir aprašomi 2017 m. visuomenės sveikatos būklę atspindintys duomenys Šilalės rajono savivaldybėje. Pateikiami rodikliai (iš Valstybės deleguotų savivaldybėms visuomenės sveikatos stebėsenos *pagrindinių rodiklių sąrašo projekto*) atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos programos (toliau – LSP) tikslai bei jų uždaviniai. LSP iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas (toliau – PRS), kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis, geriausiai apibūdinantis LSP siekinius.

Akcentuojama, kad kai kurių PRS projekte numatytų rodiklių šioje ataskaitoje pateikti nėra galimybės, kadangi nėra parengta skaičiavimo metodologija. Ataskaita parengta naudojant oficialius statistikos šaltinius ir Higienos instituto Sveikatos informacijos centro (toliau – HISIC) parengtą leidinį „Visuomenės sveikatos būklė savivaldybėse 2017 m.“.

1. BENDROJI DALIS

PAGRINDINIŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS („ŠVIESOFORAS“)

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas siekiant palyginti 2017 m. Šilalės rajono savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 5 grupes (po 12 savivaldybių kiekvienoje grupėje):

- ✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos *savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei* ir žymimos **žalia spalva**;
- ✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, priskiriamos *savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei* ir žymimos **raudona spalva**;
- ✓ Likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

Šilalės rajono gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje analizuojamų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 1 lentelėje „Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis“.

Remiantis profilio rodikliais ir jų interpretavimo rezultatais („šviesoforas“ ir santykis) pasirinktos 3 pagrindinio rodiklių sąrašo reikšmės, kurių rodiklis ar pokyčio kryptis prasčiausia palyginti su kitomis savivaldybės profilio reikšmėmis (raudonos spalvos pagrindinių rodiklių sąrašo reikšmės). Sudarytas Šilalės rajono probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašas. Šiose srityse atlikta atrinktų rodiklių detali analizė ir vertinimas. Parengti pasiūlymai.

Pirmame lentelės stulpelyje pateikiami PRS suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. *Antrajame stulpelyje* pateikiama Šilalės rajono savivaldybės rodiklio reikšmė, *trečiajame* – absoliutūs skaičiai, *ketvirtajame* - atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, *penktajame* – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, *šeštajame* – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, *septintajame* – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės vietos tarpe visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „šviesoforo“ principą).

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis	Absolūtus skaičius	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas - pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metais)	76,5		75,7	70,7	77,8	1,01
Išvengiamas mirtingumas (proc.)	33,4	113	31,3	23,1	39,3	1,10
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) (100 000 gyv.)	42,7	10	26,5	10,46	60,56	1,60
Standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) (100 000 gyv.)	41,1		25,9	10,7	64	1,59
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64-X66-X84) (100 000 gyv.)	8,5	2	44,4	7,6	100,1	0,20
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose skaičius (1 000 gyventojų)	94,7	195	76,3	45,2	150,6	1,24
Socialinės rizikos šeimų skaičius (1 000 gyventojų)	4,9	115	3,5	1,3	8,2	1,40
Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.)	1,8	266	2,1	0,3	5,3	0,86
Gyventojų skaičiaus pokytis (1 000 gyventojų)	-16,3	383	-13,8	-29,8	-1,8	1,18
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) (100 000 gyventojų)	102,5	24	99,3	54,9	173,39	1,03
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V01–Y98) (100 000 gyventojų)	98,4		97,8	53,7	166	1,01

Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius (1 000 gyventojų)	306,4	936	159,1	69	360,9	1,93
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius (1 000 gyventojų)	31,3	734	26,4	7,6	98,8	1,19
Sergamumas tuberkulioze (nauji atvejai ir recidyvai)(A15-A19) (100 000 gyventojų)	72,6	17	44,8	21,8	104,2	1,62
Sergamumas tuberkulioze (nauji TB atvejai)(A15-A19) (100 000 gyventojų)	59,8	14	39,5	14,9	86	1,51
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius (10 000 darbingo amžiaus gyventojų)	0	0	1,1	0	2,4	0,00
Susizalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje (10 000 gyventojų)	136,6	59	145,1	70,7	190	0,94
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius (10 000 gyventojų)	72,5	102	68,3	42,5	120,1	1,06
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) (10 000 gyventojų)	16,6	39	70,7	16,6	108,7	0,23
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) (100 000 gyventojų)	8,5	2	5	0	26,6	1,70
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) (100 000 gyventojų)	7,7		4,9	0	25,5	1,57
Mirtingumas dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) (100 000 gyventojų)	21,3	5	15	0	33,7	1,42
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) (100 000 gyventojų)	20,2		14,7	0	32,9	1,37

2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) (100 000 gyventojų)	4,3	1	8,8	0	30,4	0,49
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) (100 000 gyventojų)	4,4		8,7	0	34,5	0,51
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) (100 000 gyventojų)	0	0	3,2	0	12,1	0,00
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius (100 000 gyventojų)	51,2	12	61,8	22,9	133	0,83
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui.	56		1079	56	40888	0,10
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	69		nėra	nėra	nėra	nėra
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	68		nėra	nėra	nėra	nėra
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą						
3.1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (100 000 gyventojų)	4,3	1	3,9	0	8,42	1,10
Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (100 000 gyventojų)	3,7		4	0	13,2	0,93
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (100 000 gyventojų)	12,8	3	20,5	3,27	57,8	0,62
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (100 000 gyventojų)	16,2		20,2	3,3	52,5	0,80

Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) (100 000 gyventojų)	21,3	5	53,6	0	281,5	0,40
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais (asmenų skaičius)	205,5	114	186,9	113,2	376,9	1,10
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.	183	128	164,7	109,4	325,3	1,11
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.).	26	53	34,3	10,6	56,2	0,76
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius (1 000 gyventojų)	32,7	766	33,1	20,9	56,7	0,99
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius (1 000 gyventojų)	4,2	80	6,5	4,2	9,5	0,65
4.2. Plėtoti sveikatos infrastuktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	3,8	127	2	1,4	3,9	1,90
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius (10 000 gyventojų)	5,5	13	7,7	2,3	13,3	0,71
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	7,8	182985	9,1	6,8	11,6	0,86
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (100 000 gyventojų)	8,5	2	8,8	2,6	20,9	0,97

Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, A50-A64) (10 000 gyventojų)	0	0	3,1	0	8	0,00
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0	0	3	0	9,9	0,00
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) (proc.)	94,3	214	93,5	86,6	99,4	1,01
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) skiepijimo apimtys (proc.)	94,3	199	93,7	87	99,3	1,01
Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.)	33,7	680	16,4	2,2	44,4	2,05
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	13,9	373	18	6	26,9	0,77
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius (1000 gyventojų)	4,6	2	5,4	0	18,8	0,85
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) (100 000 gyventojų)	823,9	193	795,9	525,2	929,3	1,04
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) (100 000 gyventojų)	817		773,3	574,6	1245,2	1,06
Mirtingumas nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) (100 000 gyventojų)	268,9	63	282,7	175,14	397,89	0,95
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) (100 000 gyventojų)	273,4		274,7	201,6	351,8	1,00
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) (100 000 gyventojų)	140,9	33	189,8	149,6	544,6	0,74

Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) (100 000 gyventojų)	133,8		183,9	107,7	447,4	1,05
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) (10 000 gyventojų)	58,5	137	62,3	28,1	103	0,94
Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje (proc.)	43,1	1428	48,6	17,9	65,1	0,89
Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje (proc.)	44,5	2385	52,8	35,7	69,3	0,84
Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje (proc.)	58,7	4280	52,2	21,9	66,1	1,12
Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje (proc.)	42	2295	40,8	21,7	57,6	1,03

1 lentelė. Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis

Iš 1 lentelėje „Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis“ pateiktų PRS rodiklių reikšmių matyti, kad:

1. Iš visų sveikatos rodiklių yra geresni (**žalioji zona**):
  - asmenų žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius;
  - sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl transporto įvykių;
  - pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių
  - į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu;
  - išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų, skaičius;
  - slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui skaičius;
  - sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis;
  - kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas;
  - tikslinės populiacijos (6-14m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų;
  - tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje.
2. Dalis rodiklių reikšmės patenka į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (**raudonoji zona**):
  - mirtingumo/standartizuoto mirtingumo dėl savižudybių;
  - mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose skaičius;
  - mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius;
  - sergamumas tuberkulioze (nauji atvejai ir recidyvai);
  - apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui;
3. Didžioji dalis Šilalės rajono rodiklių reikšmių patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (**geltonoji zona**), tačiau į juos taip pat reikėtų atkreipti dėmesį:
  - socialinės rizikos šeimų skaičius;
  - ilgalaikio nedarbo lygis;
  - gyventojų skaičiaus pokytis;
  - socialinės pašalpos gavėjų skaičius;
  - sergamumas tuberkulioze;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo;
  - susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo;
  - mirtingumas/standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu;
  - nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai);
  - kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus dalis;
  - sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze;
  - mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas;
  - sergamumas II tipo cukriniu diabetu;
  - 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė);
  - 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) skiepavimo apimtys;
  - tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje;

- tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje.
- mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis;
- mirtingumas/standartizuotas mirtingumas piktybinių navikų rodiklis ir kiti rodikliai

Išsamesnei analizei, kaip prioritetinės sveikatos problemos, pasirinkti šie rodikliai:

- Šilalės rajono gyventojų mirtingumas dėl savižudybių;
- Šilalės rajono gyventojų sergamumas tuberkulioze;
- Šilalės rajono mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose skaičius.

2. SPECIALIOJI DALIS

ATRINKTŲ RODIKLIŲ DETALI ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS

2.1. ŠILALĖS RAJONO GYVENTOJŲ MIRTINGUMAS DĖL SAVIŽUDYBIŲ

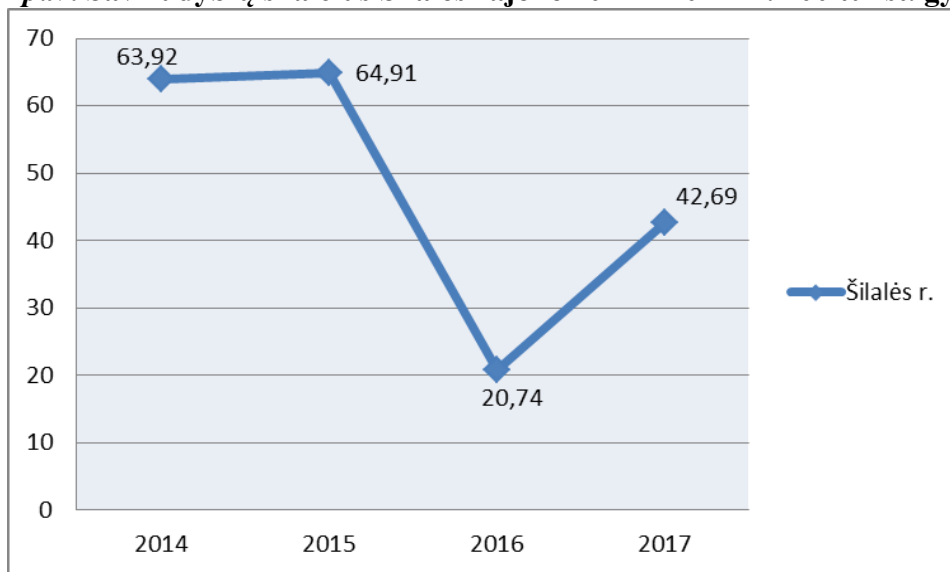
Aukšto mirtingumo rodiklio dėl savižudybių analizė savivaldybėje yra būtina, įgyvendinant LSP tikslo „Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį“ uždavinį „Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“ bei ieškant šios problemos priežasčių ir sprendimo būdų.

Savižudybių rodiklis laikomas šalies gyvenimo kokybės išraiška. Iš jo galima spręsti apie bendrą šalies socialinę, ekonominę ir politinę situaciją, psichinės sveikatos pagalbos efektyvumą ir sveikatos apsaugos sistemos reabilitacinį pajėgumą, žmonių psichosomatinę sveikatą ir atsparumą stresui. Lietuvoje, pasikeitus socialinėms ir ekonominėms sąlygoms, tam tikros žmonių grupės jaučiasi nesaugios, joms sunku prisitaikyti prie šiuolaikinio gyvenimo tempo bei socialinių, ekonominių ir politinių pokyčių. 2017 m. Lietuvoje nusižudė 748 asmenys (26,5/100 000 gyv.). Ši problema yra aktuali ir opi beveik visose savivaldybėse Lietuvoje, tačiau mažosios savivaldybės yra labai „jautrios“ kiekvienam savižudybės atvejui dėl mažesnio gyventojų skaičiaus.

Kaip matyti žemiau pateiktame 1 paveiksle, savižudybių skaičius Šilalės rajono savivaldybėje kasmet kinta. Šilalės rajonas dėl mirtingumo nuo savižudybių rodiklio reikšme patenka į prasčiausią savivaldybių kvintilių grupę (**raudonąją zoną**). Eilę metų pastebima, kad mirtingumo dėl savižudybių rodiklis Šilalės rajono savivaldybėje žymiai aukštesnis už Lietuvos vidurkį.

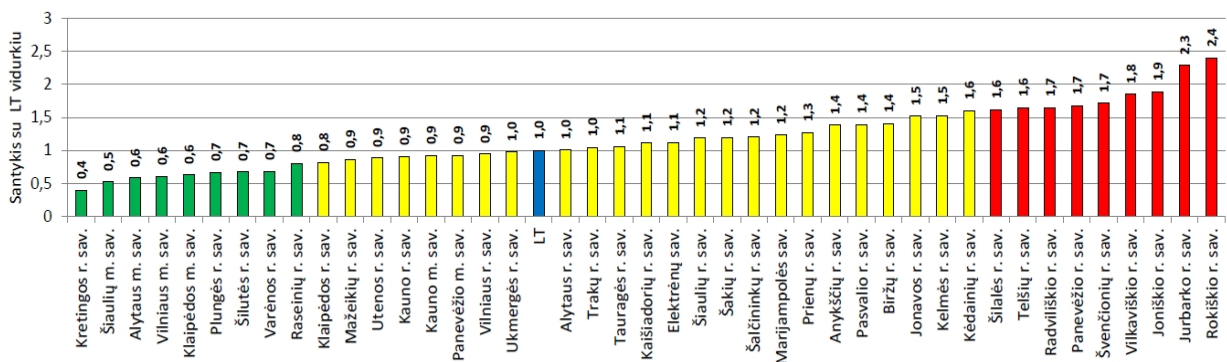
Savižudybių skaičius Šilalės rajone 2017 metais, lyginant su praėjusiais 2016 metais, vėl ženkliai išaugo: 2016 metais 100 tūkst gyventojų teko 20,74 savižudybių atvejai, o tuo tarpu 2017 metais – 42,69 savižudybių atvejai. (1 pav.) Pastebima, kad Šilalės rajone dažniausiai žudėsi 45-64 m. amžiaus gyventojai. Dažniausias savižudybės būdas tiek Lietuvoje, tiek ir Šilalės rajone – pasikorimas (*X70 Tyčinis susižalojimas pasikariant, pasismaugiant ir uždūstant*). Tokiu būdu Šilalės rajone nusižudė 9 asmenys (7 vyrai ir 2 moterys), o 1 asmuo (vyras) apsinuodijo (*X60-X64 Tyčinis apsinuodijimas medikamentais ir biologinėmis medžiagomis*). Savižudybės būdo pasirinkimui įtakos turi lengvai prieinamos priemonės ir socialinis bei kultūrinis priimtinumas.

1 pav. Savižudybių skaičius Šilalės rajone 2014 – 2017 m. 100 tūkst. gyventojų

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2 pav. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv. savivaldybėse 2017 metai

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

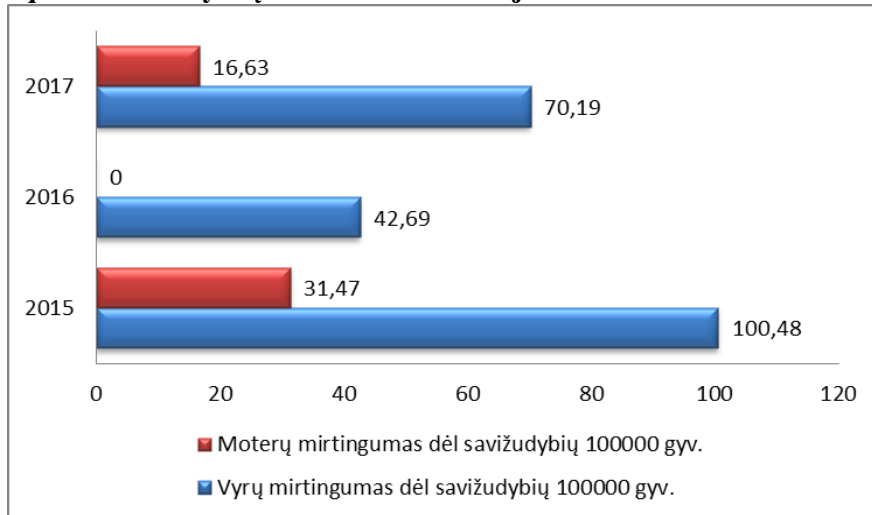
Per visą tiriamąjį laikotarpį Šilalės rajone vyrų savižudybių skaičius žymiai aukštesnis už moterų. 2015 m. 100 tūkst. gyv. teko 31,47 moterų ir 100,48 vyrų savižudybių atvejai. (3 pav.). 2016 metais pastebimas ženkliai sumažėjęs vyrų savižudybių skaičius – 42,69 atvejai/100 tūkst. gyventojų. Tais pačiais metais nebuvo užfiksuotas nė vienas moterų savižudybės atvejis. Tačiau paskutiniiais tiriamaisiais metais pastebimas vėl išaugęs tiek vyrų– 70,19 atvejai/100 tūkst. gyv., tiek moterų 16,63/100 tūkst. gyv. savižudybių skaičius.

Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų šalių, savižudybių daugiau registruojama tarp vyrų, negu tarp moterų. Nusizudyti dažniau bando moterys, bet jų pasirenkami savižudybių būdai (vaistai, nuodingos medžiagos) leidžia jas dažniau negu vyrus išgelbėti. Didžiausias vyrų ir moterų savižudybių rodiklio skirtumas (6–8 kartai) nustatytas darbingame amžiuje. Vyrų ir moterų savižudybes sąlygoja skirtingi veiksniai. Vyrams didesnės reikšmės turi tam tikro laikotarpio charakteristikos, pavyzdžiui ekonominės problemos, įprasto gyvenimo būdo pokyčiai, nedarbas, kai kurių visuomenės sluoksnių skurdas, didėjanti įtampa visuomenėje, socialinis stresas bei įvairūs išoriniai veiksniai, tokie, kaip alkoholio vartojimas ir dėl šios priežasties atsirandantis alkoholinių psichozijų dažnėjimas, taip pat narkomanija. Vyrai labiau socialiai orientuoti ir priklausomi nuo socialinių bei politinių veiksnių, kitaip nei moterys, kurias stipriau veikia šeimyninis gyvenimas.

Kadangi dažniausiai žudosi kaime gyvenantys jauni ir vidutinio amžiaus vyrai, didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas jų socialinių bei psichologinių problemų sprendimui, alkoholio vartojimo kontrolei ir profilaktikai.

Moterų savižudybės dažniausiai aiškinamos endogeninėmis charakteristikomis depresinėmis būklėmis, involiucine melancholija, kurių korekcijai reikėtų skirti didesnę dėmesį.

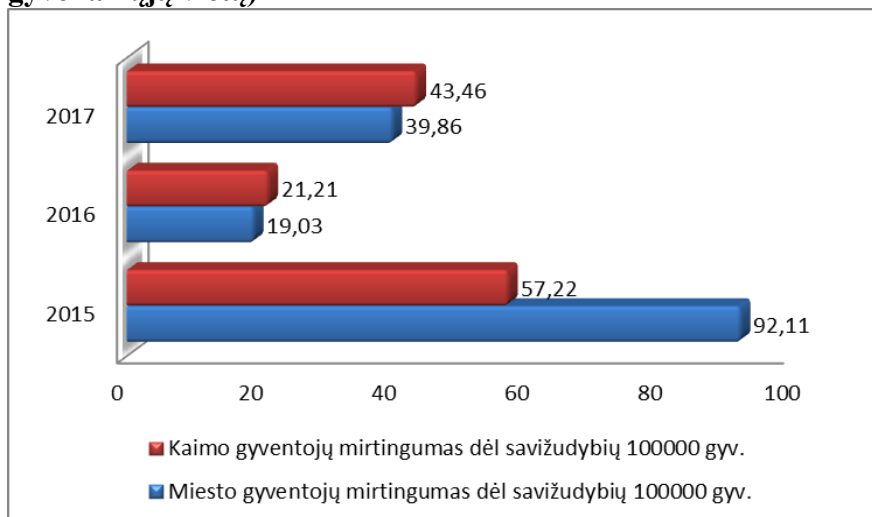
3 pav. Savižudybių skaičius Šilalės rajone 2015 – 2017 m. 100 tūkst. gyventojų (pagal lytį)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2015 m. duomenimis, Šilalės rajone didesnis mirtingumas dėl savižudybių buvo tarp miesto gyventojų: 92,11 atvejai 100 tūkst. gyv., o kaimo gyventojų rodiklis 57,22 atvejai /100 tūkst.gyv. 2016 metais stebimas mažas rodiklių reikšmės skirtumas tarp kaimo ir miesto gyventojų: 100 tūkst. gyv. teko 19,03/100 tūkst. miesto gyventojų mirčių ir 21,21/100 tūkst. gyventojų – kaimo. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, 2017 metais tiek miesto, tiek kaimo gyventojų mirtingumas vėl ženkliai išaugo – 100 tūkst./gyv. teko 43,46 kaimo ir 39,86/100 tūkst. gyv. miesto gyventojų mirčių atvejai.

4 pav. Savižudybių skaičius Šilalės rajone 2015 – 2017 m. 100 tūkst. gyventojų (pagal gyvenamąją vietą)

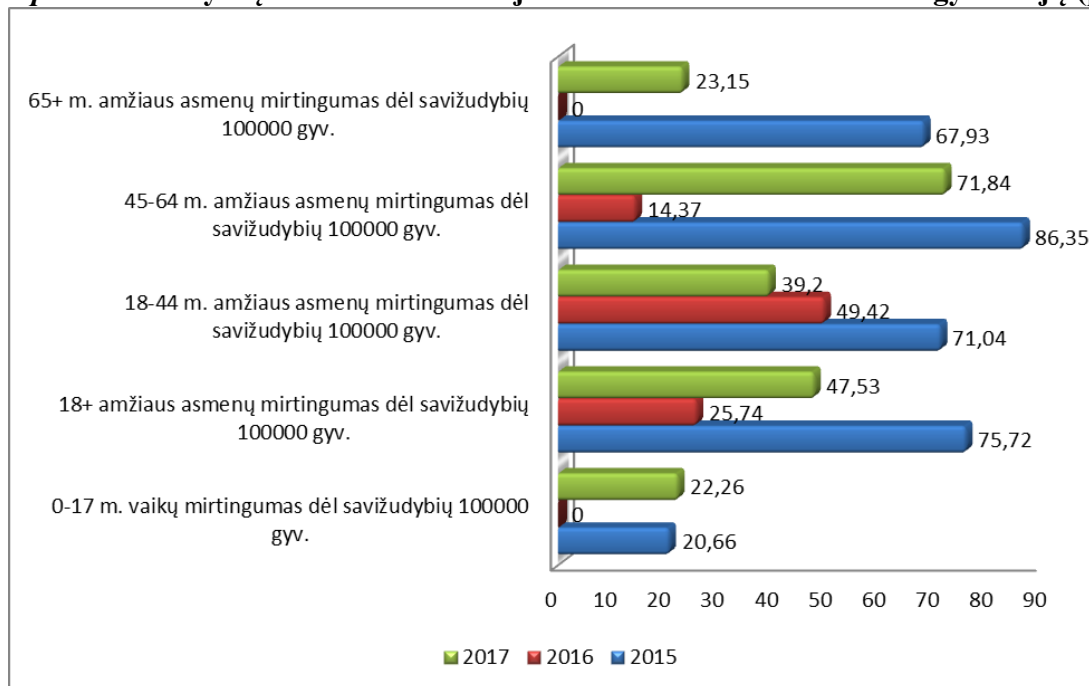

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Pastebima, kad Šilalės rajone dažniausiai žudėsi 45-64 m. amžiaus gyventojai. Šios amžiaus grupės mirusių asmenų skaičius – 71,84/100 tūkst. gyv. 2017 metais ir 14,37 /100 tūkst. gyv. 2016 metais. Lyginant paskutinius tiriamuosius metus su praėjusiais, 2016 metais, stebimas ženkliai didesnis mirusiųjų skaičius visose amžiaus grupėse. Tačiau pastaruosius keletą stebėjimo metų nerimą kelia ženkliai išaugęs vaikų ir paauglių (0-17 m. amžiaus grupės) mirtingumas dėl

savižudybių – 2015 metais 100 tūkst./gyv. teko 20,66 savižudybių atvejai, 2016 metais neužfiksuotas nė vienas šios amžiaus grupės asmenų mirtingumo atvejis, tačiau 2017 metais šis skaičius vėl siekia 22,26 atvejus/100 tūkst. gyv. (5 pav.). Vertinant absoliučius skaičius, per 2017 m. Šilalės rajono savivaldybėje nusižudė 10 asmenų.

5 pav. Savižudybių skaičius Šilalės rajone 2015 – 2017 m. 100 tūkst. gyventojų (pagal amžių)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Apibendrinant analizę galima teigti, kad mažinti savižudybių skaičių rajone reikėtų gerinant socialinę ir ekonominę situaciją, taip pat ir mažinant nedarbą bei taikant vieną iš efektyviausių savižudybių prevencijos priemonių – psichologinę pagalbą ketinusiems nusižudyti asmenims.

2017 metų pabaigoje Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras pradėjo įgyvendinti Šilalės rajono savižudybių prevencinį projektą, finansuojamą Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo lėšomis. Projekto pagrindinis tikslas – teisingų žinių ir nuostatų formavimas bei pagalbos suteikimas padidėjusios suicidinės rizikos grupėms ir asmenims. Projekto tikslinė grupė – specialistai (sveikatos priežiūros specialistai, socialiniai darbuotojai, Vaiko teisių apsaugos skyriaus darbuotojai, socialiniai pedagogai, mokytojai, specialiųjų tarnybų pareigūnai, psichologai, nevyriausybių organizacijų atstovai bei kiti suinteresuoti asmenys) – savo darbinėje veikloje turintys didesnę kontaktą su savižudybės riziką patiriančiais asmenimis ir padidėjusios suicidinės rizikos asmenys. Projekto įgyvendinimo metu tikslinės specialistų grupės, naudojant standartizuotą ir pasaulyje pripažintą „ASIST“ ir „safeTALK“ mokymų metodiką, buvo mokomos atpažinti savižudybės ženklus ir suteikti pagalbą riziką patiriantiems asmenims. Projekto įgyvendinimo metu siekiama sukurti vieningą pagalbos koordinavimo sistemą, apimančią įvairių grandžių funkcijas, atsakomybę, informacijos perdavimo ir grįžamojo ryšio užtikrinimo mechanizmus savižudybių prevencijos srityje, padedančią sumažinti savižudybių grėsmę Šilalės rajone.

2.2. ŠILALĖS RAJONO GYVENTOJŲ SERGAMUMAS TUBERKULIOZE

Šilalės rajono savivaldybės gyventojų didelio sergamumo tuberkulioze (A15-A19) rodiklio analizė yra būtina įgyvendinant LSP tikslo „Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį“ uždavinį „Sumažinti socialinę - ekonominę gyventojų diferenciaciją šalyje ir bendruomenėse“ bei ieškant šios problemos priežasčių ir sprendimo būdų.

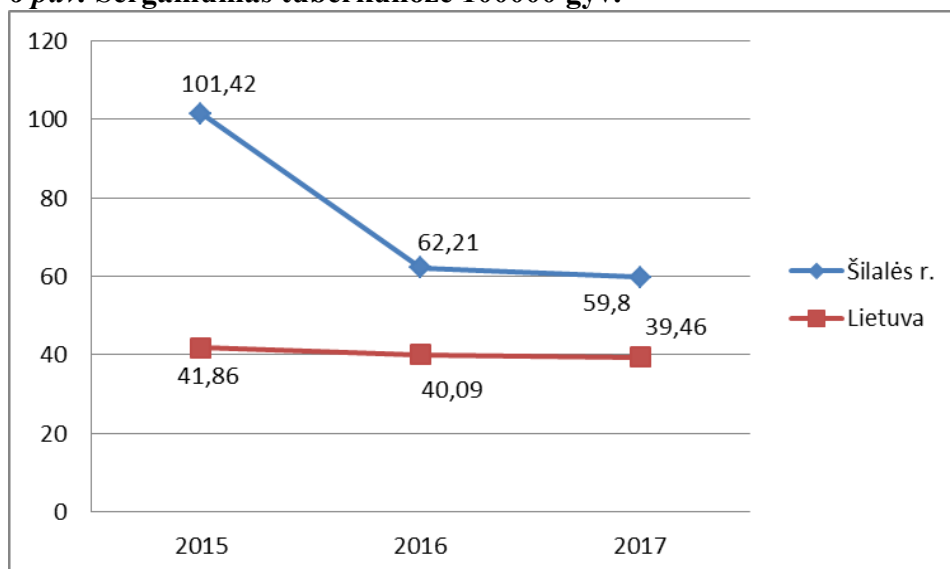
Tuberkuliozė – viena iš labiausiai paplitusių lėtinių, oro lašeliniu būdu plintančių, infekcinių, visuomenei pavojingų užkrečiamųjų ligų. Infekcijos šaltinis – asmuo, sergantis atvira plaučių tuberkulioze ir oro lašeliniu būdu skleidžiantis tuberkuliozės mikobakterijas. Tuberkuliozė yra visuomenei pavojinga infekcinė liga, o sergančiųjų gydymas ir priežiūra – brangūs.

Tuberkuliozės (toliau - TB) plitimą mūsų šalyje lemia šios pagrindinės priežastys: socialinės (nedarbas, skurdas, alkoholio, narkotikų vartojimas); psichologinės (dalies sergančiųjų TB nesuvokimas šios ligos sukeltų sveikatos sutrikimų sunkumo ir nenoras gydytis ir baigti gydymo kursą, gydymo režimo pažeidimai). Apie 50 proc. naujų TB pacientų – bedarbiai arba neturintys nuolatinio darbo, piktnaudžiaujantys alkoholiu, pažeidinėjantys gydymo režimą. Šie ligoniai – potencialūs infekcijos ir vaistams atsparios tuberkuliozės, šaltinis.

Lietuvoje tuberkuliozė yra aktuali problema, kadangi visose savivaldybėse (išskyrus Birštono ir Neringos sav.) 2017 m. buvo registruojami nauji šios ligos atvejai. Iš viso Lietuvoje 2017 m. užregistruota 1116 naujų tuberkuliozės atvejų (39,5/100 000 gyv.), iš jų 47 asmenims – įkalinimo įstaigose. Prasčiausia situacija buvo Varėnos r., Šakių r., Pasvalio r. savivaldybėse – ten Lietuvos vidurkis buvo viršytas apie 2 kartus.

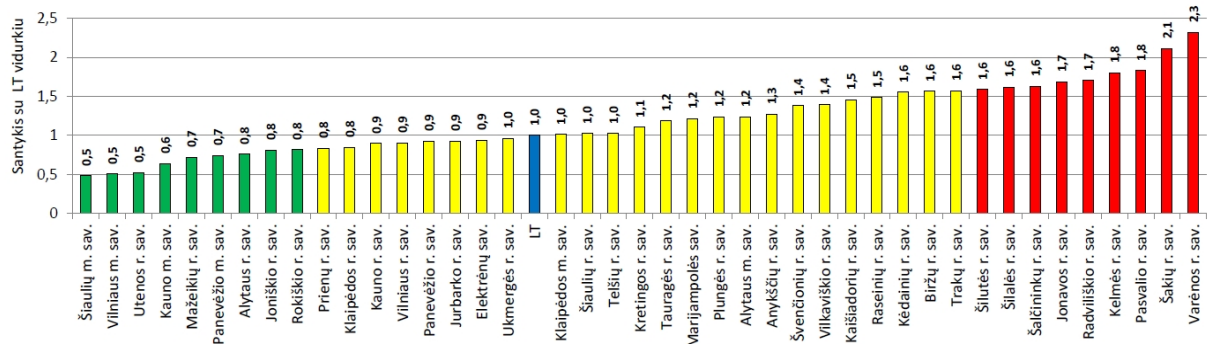
Nors nuo 2015 m. Šilalės rajone stebimas sergamumo tuberkulioze mažėjimas, tačiau sergamumo rodiklis eilę metų gerokai didesnis už šalies rodiklį – 2017 m. Šilalės rajone užfiksuoti 59,8 sergamumo atvejai/100 tūkst. gyv., o šalies vidurkis - 39,46/100 tūkst. gyv. (6 pav.). Šilalės rajone 2017 metais užfiksuoti 17 naujų susirgimų tuberkulioze (nauji atvejai ir recidyvai). Ekspertų nuomone ir žiniomis, sergamumo tuberkulioze rodiklis metodiškai tiksliau skaičiuojamas įtraukiant ir recidyvus (t. y. atkrytis, ligonis jau buvo išgydytas ir liga naujai atsinaujino, pasikartojimas). Paskutiniaisiais tiriamaisiais metais 100 tūkst. gyventojų teko 72,6 atvejų, Lietuvoje šis rodiklis siekė 44,8/100 tūkst. gyv.

6 pav. Sergamumas tuberkulioze 100000 gyv.

Šaltinis: TB registro duomenys

8 pav. Sergamumas (nauji atvejai ir recidyvai) tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv. 2017 metais

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Iš visų įvairiose amžiaus grupėse sirgusių asmenų, 2017 metais daugiausia TB diagnozuota 35 – 44 metų asmenims, mažiausiai – vaikams.

Šilalės rajono savivaldybės taryboje 2013 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T1-128 patvirtintas Tuberkuliozės profilaktikos Šilalės rajone tvarkos aprašas.

Tikslas – tarpžinybinis bendradarbiavimas, socialinė parama, švietėjiška veikla, siekiant patikrinti socialinės rizikos šeimas, socialinę riziką patiriančius ir socialiai nedraustus asmenis dėl sergamumo tuberkulioze (toliau – TB) ir reikalui esant nukreipti gydymui.

Uždaviniai:

- šviesti ir informuoti visuomenę apie TB paplitimą bei jos mažinimo galimybes;
- tarpinstitucinio bendradarbiavimo pagalba išsiaiškinti TB galimai sergančius asmenis, organizuoti atvykimą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, teikti pagalbą nukreipiant asmenis tolimesniai gydymui.

socialinės paramos – maisto ir kitų būtinausių asmens higienos priemonių vienkartinį paketų, vykimo pas gydytoją išlaidų apmokėjimas, kitos pagalbos organizavimas.

2013 m. organizuoti **143** socialinės rizikos asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl tuberkuliozės. Iš jų: 6 asmenims nustatyta TB, 3 – įtariama TB (nukreipti į gydymo įstaigą ištyrimui). Pasitikrinusiems asmenims buvo išduoti maisto ir kitų būtinausių asmens higienos priemonių vienkartiniai paketai bei apmokėtos transporto išlaidos (nuvykimui pas gydytoją), kompensuoti 17 socialiai nedraustų asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl TB.

2014 m. organizuoti **69** socialinės rizikos asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl tuberkuliozės. Iš jų: 4 asmenims nustatyta TB, 2 – įtariama TB (nukreipti į gydymo įstaigą ištyrimui), 1 – pakartotinis TB ištyrimas. Pasitikrinusiems asmenims buvo išduoti maisto ir kitų būtinausių asmens higienos priemonių vienkartiniai paketai, kompensuoti 8 socialiai nedraustų asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl TB.

2015 m. organizuoti **20** socialinės rizikos asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl tuberkuliozės. Pasitikrinusiems asmenims buvo išduoti maisto ir kitų būtinausių asmens higienos priemonių vienkartiniai paketai.

2016 m. organizuoti **172** socialinės rizikos asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl tuberkuliozės. Pasitikrinusiems asmenims buvo išduoti maisto ir kitų būtinausių asmens higienos priemonių vienkartiniai paketai. Iš jų: 2 asmenims nustatyta TB, kompensuoti 24 socialiai nedraustų asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl TB.

2017 m. organizuoti **99** socialinės rizikos asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl tuberkuliozės. Pasitikrinusiems asmenims buvo išduoti maisto ir kitų būtinausių asmens higienos priemonių vienkartiniai paketai, kompensuoti 11 socialiai nedraustų asmenų profilaktiniai patikrinimai dėl TB.

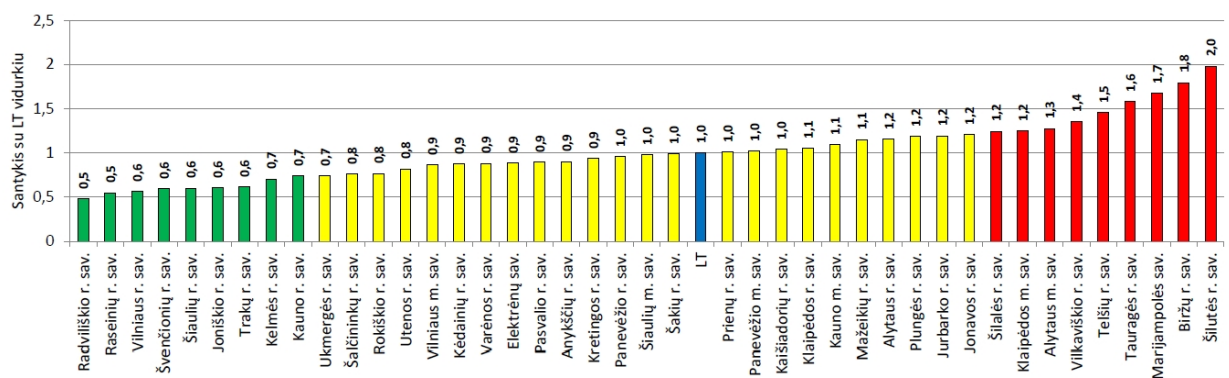
2.3 MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ, NESIMOKANČIŲ MOKYKLOSE SKAIČIUS ŠILALĖS RAJONE

Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose rodiklis yra vertinamas siekiant LSP tikslo „*Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį*“ ir įgyvendinant uždavinį „*Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą*“.

Lietuvoje visi mokyklinio amžiaus vaikai (privalomasis mokyklinis amžius nuo 2012–2013 m. laikomas nuo 7 iki 16 metų) privalo mokytis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas. *Nesimokantis asmuo* – neįregistruotas Mokinių registre vaikas iki 16 metų, kurio deklaruota gyvenamoji vieta yra atitinkamoje savivaldybėje, arba vaikas, įrašytas į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal savivaldybę, kurioje gyvena.

2016–2017 mokslo metais šalyje mokyklose nesimokė 18 294 mokyklinio amžiaus vaikų (76,3/1000 vaikų). Daugiausiai vaikų nelankė mokyklos Vilniaus m. savivaldybėje – 3069 mokyklinio amžiaus vaikai, mažiausiai nelankančiųjų mokyklos buvo Neringos savivaldybėje – 29 vaikai. Mokyklos nelankymo priežastys įvairios: vaikai su tėvais išvykę iš šalies, mokyklos nelanko dėl socialinių, psichologinių ir kitų priežasčių. Savivaldybėse mokyklos nelankymo rodiklio santykis su Lietuvos vidurkiu stipriai skyrėsi, pvz., Marijampolės, Biržų r. ir Šilutės r. savivaldybėse šis rodiklis Lietuvos vidurkį viršijo apie 2 kartus.

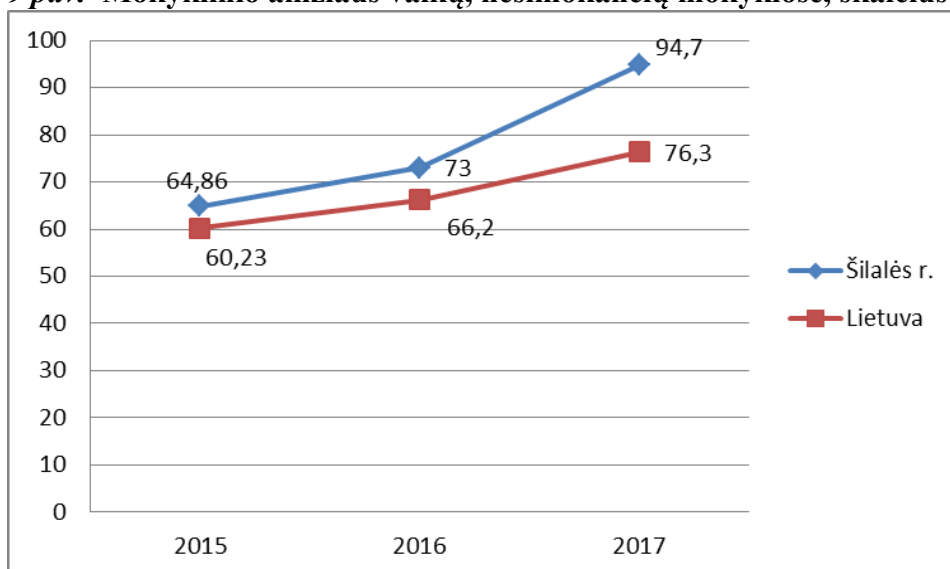
8 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Stebint 2017 m. rodiklius Šilalės rajono savivaldybėje, vaikų, nesimokančių mokyklose santykis lyginant su šalies, ženkliai skyrėsi (9 pav.). Eilę metų stebima šio rodiklio didėjimo tendencija: 2015 metais buvo užfiksuoti 64,86 atvejai/ 1000 gyv., 2016 m. šis rodiklis padidėjo iki 73/1 000 gyv., o 2017 m. jau siekė 94,7/ 1 000 gyv., tuo tarpu šalyje buvo 76,3/1 000 gyv. Vertinant absoliučius skaičius, mokyklos Šilalės rajone nelankė 195 mokyklinio amžiaus vaikai, iš jų 77 vaikinai ir 118 merginų. Pagrindinė nelankymo priežastis – išvykimas iš šalies. Pagal šį rodiklį Šilalės rajono savivaldybė patenka tarp 10 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia.

9 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Vaikai ir jaunimas yra visos valstybės turtas, garantuojantis šalies tęstinumą ir ateitį, todėl švietimas ir gerbūvis turi būti esminiai dalykai, į kuriuos turi būti kreipiamas dėmesys. Norint keisti egzistuojančią probleminę skurdo ir nedarbo situaciją, būtina sutelkti įvairių sričių specialistų pajėgas, sudaryti visas reikiamas tiek socialines, tiek ekonomines sąlygas šalies vaikams lankyti mokyklą.

3. IŠVADOS

1. Šilalės rajonas dėl mirtingumo nuo savižudybių rodiklio reikšme patenka į prasčiausią savivaldybių kvintilių grupę (raudonąją zoną). Eilę metų pastebima, kad mirtingumo dėl savižudybių rodiklis Šilalės rajono savivaldybėje žymiai aukštesnis už Lietuvos vidurkį. Savižudybių skaičius Šilalės rajone 2017 metais, lyginant su praėjusiais 2016 metais, vėl ženkliai išaugo: 2016 metais 100 tūkst gyventojų teko 20,74 savižudybių atvejai, o tuo tarpu 2017 metais – 42,69 savižudybių atvejai. Pastebima, kad Šilalės rajone dažniausiai žudėsi 45-64 m. amžiaus gyventojai. Per 2017 m. Šilalės rajono savivaldybėje nusižudė 10 asmenų.

2. Nors nuo 2015 m. Šilalės rajone stebimas sergamumo tuberkulioze mažėjimas, tačiau sergamumo rodiklis eilę metų gerokai didesnis už šalies rodiklį – 2017 m. Šilalės rajone užfiksuoti 59,8 sergamumo atvejai/100 tūkst. gyv., o šalies vidurkis - 39,46/100 tūkst. gyv. Absoliučiais skaičiais Šilalės rajone 2017 metais užfiksuoti 17 naujų susirgimų tuberkulioze (nauji atvejai ir recidyvai).

3. Stebint 2017 m. rodiklius Šilalės rajono savivaldybėje, vaikų, nesimokančių mokyklose santykis lyginant su šalies, ženkliai skyrėsi. Eilę metų stebima šio rodiklio didėjimo tendencija. Vertinant absoliučius skaičius, mokyklos Šilalės rajone nelankė 195 mokyklinio amžiaus vaikai, iš jų 77 vaikinai ir 118 merginų. Pagrindinė nelankymo priežastis – išvykimas iš šalies. Pagal šį rodiklį Šilalės rajono savivaldybė patenka tarp 10 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia.

4. REKOMENDACIJOS

1. Siekiant mažinti gyventojų mirtingumą dėl savižudybių reikėtų:

- Vykdyti psichikos sveikatos gerinimo ir savižudybių prevencijos paslaugų plėtrą savivaldybėje įtraukiant visų amžiaus grupių asmenis. Organizuoti savižudybių intervencijos ir prevencijos mokymus.
- Siekiant gerinti Šilalės rajono gyventojų psichikos sveikatą, psichinės (dvasinės) sveikatos stiprinimui rekomenduojama didinti gyventojų informuotumą apie psichologinių pagalbos tarnybų veiklą bei didinti informacijos sklaidą apie psichologinės pagalbos gavimą, organizuoti užsiėmimus, kuriuose būtų mokoma streso įveikimo ir valdymo būdų, supažindinama su pagrindiniais emocinės ir psichologinės paramos principais. Taip pat svarbu didinti įvairaus amžiaus žmonių užimtumą kuriant naujas darbo vietas, riboti psichoaktyvių medžiagų prieinamumą.

2. Siekiant sumažinti sergamumą tuberkulioze rekomenduojama:

- Siekiant mažinti Šilalės rajono gyventojų sergamumą tuberkulioze, problemą spręsti kompleksiskai. Gydymui svarbi savalaikė diagnozė ir griežtas standartizuoto gydymo taikymas. Pagrindinės veiksmingos profilaktikos priemonės yra gerų ekonominių ir socialinių sąlygų užsitikrinimas, profilaktinis vaikų skiepijimas BCG vakcina. Svarbu organizuoti šios ligos rizikos grupių asmenų profilaktinę patikrą, bei ieškoti bendradarbiavimo būdų, siekiant aukštesnių profilaktinių patikrų rezultatų.
- Organizuoti bendruomenėse švietėjiškas paskaitas tuberkuliozės plitimo prevencijai, padedančias ugdyti gyventojų sveikatos raštingumą, skatinančias motyvaciją būti atsakingiems už savo sveikatą.
- Vykdyti informacijos sklaidą (straipsniai spaudoje bei internete) infekcinių ligų prevencijai.

3. Siekiant sumažinti mokyklinio amžiaus vaikų nesimokančių mokyklose skaičių:

- Atsakingoms institucijoms bendradarbiauti su socialiniais darbuotojais mokyklose, aiškintis dėl kokių priežasčių vaikai nelanko mokyklos. Didinti mokyklinio amžiaus vaikų užimtumą. Skatinti dalyvauti užklasinėje veikloje. Stiprinti mokyklos lankomumo kontrolę.
- Bendradarbiauti su visomis Šilalės r. sav. mokyklų bendruomenėmis, vaikų tėvais (globėjais, rūpintojais), socialiniais pedagogais ir kurti vaikams palankią mokyklos aplinką bei dienos centrus.
- Mokymo įstaigose užtikrinti profesionalią pedagoginę, socialinę, psichologinę pagalbą.
- Didinti mokyklos ir tėvų (globėjų, rūpintojų) atsakomybę už vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas.
- Įgyvendinti savivaldybėje *Ankstyvosios intervencijos programą*, skirtą nereguliariai psichoaktyviausias medžiagas vartojantiems ar jomis eksperimentuojantiems jaunuoliams.

4. Siekiant geresnės Šilalės rajono savivaldybės gyventojų sveikatos būklės, būtina plėtoti sveikatinimo veiklas visose savivaldybės politikos srityse:

- gerinti bendruomenės sveikatos raštingumą, vykdyti visuomenės švietimą per vietines visuomenės informavimo priemones, teikiant mokslu pagrįstą informaciją apie sveikos gyvensenos principus, įgūdžių ugdymą ir ligų profilaktiką;
- skatinti gyventojus aktyviai dalyvauti Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, švietimo ir sporto įstaigų organizuojamuose įvairiuose sveikatinimo veiklos renginiuose;
- vykdyti sveikatą stiprinančių mokyklų plėtrą Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigose.

- skatinti visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos priežiūros bei kitų sektorių bendradarbiavimą kompleksiskai sprendžiant savivaldybės gyventojų sveikatos problemas;
  - toliau vykdyti valstybės finansuojamas prevencines programas. Norint pasiekti didesnę gyventojų informuotumą ir aktyvų gyventojų dalyvavimą šiose programose, skatinti visuomenės sveikatos priežiūros ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų bendradarbiavimą.
  - siekti sumažinti akivaizdžius sveikatos netolygumus tarp miesto ir kaimo gyventojų bei skirtingų socialinių sluoksnių.
-

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šilalės rajono savivaldybė
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Šilalės rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2018 metų ataskaitos ir Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2017 metų ataskaitos
Dokumento registracijos data ir numeris	2019-02-21 18:11 Nr. T1-62
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jonas Gudauskas Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-02-22 07:56
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2019-02-22 07:56
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA
Sertifikato galiojimo laikas	2018-11-21 15:27 - 2020-11-20 15:27
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	2
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	1
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	T1-62 priedas 1.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	T1-62 priedas 2.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokobit ADoc v1.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2019-02-22 12:47 nuorašą suformavo Sistemos administratorius
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-